

NYDRAMATIK

COLEPEPPER

MAJ RØRBÆK DAMGAARD

JÆGERGÅRDSGADE

ANNA C. BRO

TRÆER ER DER NOK AF

JOAN RANG CHRISTENSEN

STILLEBEN

KRISTIAN T. ERHARDSEN

LIMBO

LÆRKE SANDERHOFF

RESTAURANT D'AMOUR

ALEKSA OKANOVIC

ÉN VIL REVOLUTIONERE TEATRET. EN ANDEN FORTÆLLE EN VIGTIG HISTORIE OG EN TREDJE SKILDRE DET ALMENT MENNESKELIGE. SÅ FORSKELLIGE ER AMBITIONERNE HOS DE DRAMATIKERELEVER, SOM NU PRÆSENTERER DERES MIDTVEJSPRODUKTIONER.

KUNSTEN AT TAGE SIT PUBLIKUM ALVORLIGT

"Yesterday was dramatic, today is ok". Sådan står der på et udklip over døren ind til Dramatikeruddannelsens mødelokale. Bag døren sidder fire af de dramatikere, som skal sørge for at også morgendagen er rig på dramatik. Navnene er Anna Bro, Maj Rørbæk Damgaard, Kristian T. Erhardsen og Lærke Sanderhoff. Samtalen drejer sig om de store ord: Drivkraften, teatret og fremtiden.

SOCIOLOGISK TEATER

Stilmæssigt er dramatikere så forskellige, at man bliver nysgerrig efter at vide, om der også er ligheder.

Hvilke fællestræk synes I, at jeres stykker har?

Kristian: Stykkerne handler alle om folk, der bliver påvirket kraftigt udefra og prøver at finde et ståsted i tilværelsen.

Maj: Ja, i alle vores stykker er samfundet grusomt, både indenfor og udenfor væggene. Man kan ikke lukke grusomheden ude. Den kommer med ind og påvirker personerne.

Anna: Det, tror jeg, kommer af vores alder. Altså, at det skal være så grusomt. Min instruktør, Emmet Feigenberg, sagde til mig: "Det må I godt, fordi I er så unge. Det ligger til jeres alder at se verden som trist og grusom". Jeg tror, man får et mere forsonligt forhold til verden, når man bliver ældre.

Lærke: Der er jo mange, som har beskrevet verden som et sted, hvor det primært gælder om at overleve. Det er hverken specielt for os eller for ungdommen. Når alt bare kører godt, er der måske heller ikke så meget dramatik i det. Det er jo problemerne, som det er interessant at sætte på scenen.

Maj: Hvis man gerne vil lave en kommentar til verden, så nytter det

jo ikke at lave et lykkeligt lille parforholdsdrama, hvor de kysser hinanden og hygger foran fjernsynet. Man bliver nødt til at grave lidt dybere. Sætte større problemer på scenen. Jeg tror, at vi alle har stærke meninger, som vi gerne vil diskutere og give videre.

Er det en form for politisk kommentar?

Maj: Netop det har vi diskuteret meget på uddannelsen, og politisk er nok for snævert et ord. Det er nærmere en sociologisk kommentar, fordi vores stykker handler mere generelt om, hvordan mennesker lever, og ikke bare om Anders Fogh.

Kan I andre genkende Majs formulering af at ville skildre et grusomt samfund som en sociologisk kommentar?

Kristian: Ikke som et bevidst valg.

Lærke: Jeg kan godt lide at sætte tingene på spidsen. I mit stykke er staten grusom, og det er da en kommentar. Men jeg ved ikke, om det er en politisk kommentar, for det har ikke nødvendigvis noget at gøre med den aktuelle situation i Danmark.

Kristian: Jeg sigter mere på at ramme noget alment menneskeligt. Men derudover kan det da godt være, at jeg er kommet til at lave en sociologisk kommentar. Udgangspunktet er ikke nødvendigvis en sociologisk agenda, selvom man måske ender der.

Hvad var jeres udgangspunkt hver især?

Kristian: Mit var et eksperiment med stilhed. Hvor stille kan man gøre en dramatisk tekst? Og derfra opstod universet.

Maj: Jeg startede med en helt banal oplevelse: En dag da jeg låste op til min lejlighed og så min lænestol stå i halvmørket, tænkte jeg: "Hvis der sad en person i den stol lige nu, hvad ville jeg så gøre?" Så byggede jeg universet op omkring det.

Anna: Mit startede i et ønske om at skildre en konkret historie i den

by, jeg bor i. Ikke noget diffust eller abstrakt. Jeg tror ikke, at der er nogen af replikkerne i det her stykke, som jeg ikke har hørt nogen sige i virkeligheden. – Men i virkeligheden er udgangspunktet jo altid vildt kaotisk, så alt det, vi siger lige nu, er egentlig løgn.

Alle griner og nikker. Afsløret.

Anna: Først bagefter bestemmer man sig til, hvad udgangspunktet var.

Lærke: Ja, jeg havde også en kaotisk start, hvor jeg tog udgangspunkt i en fascination af nogle figurer i bogen "Edens have" af Ernest Hemmingway.

YDRE ELLER INDRE PRES

Venskabelige uenigheder er der mange af i gruppen, og da jeg spørger til deres drivkraft, kommer der for alvor fart på diskussionerne.

Hvad er jeres personlige drivkraft?

Anna: At ellers kommer Janicke efter os (Janicke Branth er dramatiker-uddannelsens rektor red.).

Alle sprutter af grin.

Anna: Sådan er det det da nogen gange og andre ikke. Må jeg lige komme med et eksempel: Den gode hr. Wagner skrev et berømt værk, som hed "Es muss sein". Han skrev den kun, fordi han skulle betale en gæld og derfor var nødt til at sælge en sang. I starten var det en lille fjollet sang, men så arbejdede han videre med sangen, indtil det blev en kæmpe symfoni. Det kan da godt være et ydre pres, som er drivkraften.

Lærke: Nej, jeg gør det altså ikke, fordi jeg bliver pisket til det. Selvom man godt kan føle det sådan ind i mellem med alle de deadlines, vi har her på skolen. Jeg gør det, fordi jeg har lyst til det. That's it.

Anna: Det fede ved at skrive dramatik er jo, at alting pludselig bliver interessant. Som dramatiker er man nødt til at kigge på folk og derfor

kan man godt få et lidt sygt forhold til verden. F.eks. hvis nogen sviner mig til, så bliver jeg selvfølgelig sur, men når der er gået en halv dag, så synes jeg, det er interessant og tænker: "Hvorfor gjorde de mon det?" De andre nikker genkendende.

Kristian: Astrid Saalbach har sagt, at "kunst er erstatning for levet liv". Hun mener, at det er spild af ens liv, når man stopper op og tænker "det her kunne være en dramatisk konflikt" i stedet for at være i øjeblikket. Men det at stoppe op og tænke er jo et bevis på, at man har registreret det, der sker, i stedet for at lade det gå hen over hovedet på en. Jeg vil snarere sige, at kunst er en bearbejdning af liv. For mit eget vedkommende er drivkraften en blanding af nysgerrighed og legelyst. Og det, jeg kan lide ved at skrive dramatik, er, at det skal videre fra mit skrivebord. Før teksten skal møde publikum, skal den igennem nogle led, hvor der kan ske nogle spændende – eller meget uheldige – ting med teksten. Modspillet er berigende.

Maj: Det superfedt ved at skrive er også, at man kan sætte sig ind i de emner, man har lyst til. Fra sociologi til filosofi og psykologi. Og jeg vil ikke skjule, at jeg er ret idealistisk. Jeg vil gerne sætte tanker i gang i publikum. Revolutionere teatret. Teatret skal ville mere end bare at efterligne livet. Hvis du vil se en detaljerig psykologisk skildring, så er filmen meget bedre, fordi de har nærbillederne. Teatret skal afprøve sit eget medie mere.

Hvad synes I andre, at teater skal gøre ved publikum?

Lærke: Jeg synes, det er et svært spørgsmål. Det skal selvfølgelig gerne røre folk. Enten følelsesmæssigt eller bare ved at give dem en god aften. Jeg gider ikke være idealistisk længere, for jeg vil hellere fortælle en historie, som er vigtig for mig at fortælle. I stedet for at være ambitiøs på andres vegne, vil jeg være ambitiøs på mine egne vegne.

Kristian: Teatret skal i al fald tage sit publikum seriøst.

> > > > > >

Lærke: Men hvordan gør man det?

Kristian: Man skal præsentere noget, der er godt. Jeg mener i arbejdsmæssig forstand, fra teatrets side. Man skal se forestillingen som en chance for at fordybe sig. Man skal give sit publikum noget. Der er ikke altid, jeg føler, jeg som publikum får noget fra scenen.

Lærke: Er det så skuespillerne, der ikke er engagerede nok eller hvad?

Kristian: Det kan være skuespillerne, men det falder også tilbage på iscenesætteren og i sidste ende på historien og dermed på dramatikerne.

Lærke: Så man skal spørge sig selv lidt oftere: "Hvorfor gør jeg det her?"

Kristian: Ja, og spørge sig selv: "Hvad er det egentlig for en historie, jeg vil fortælle?"

Anna: Først og fremmest skal man være dygtig til det, man laver. Indimellem ser jeg forestillinger, hvor jeg tænker: "Dramatikeren kan jo ikke sit håndværk".

Lærke: Det forudsætter et parameter for godt og dårligt håndværk. Regler for det gode manuskript. Og det findes jo ikke. Der er forskellige dramaturgier, men ingen regler.

Anna: Men du kan jo godt se, hvornår det er fedt. Jeg synes, at det er et problem indenfor teater, at man ikke må sige, at noget er dårligt. For eksempel: "Jeg synes, stykket er dårligt"

"Nå, hvorfor synes du det?" "Fordi replikkerne er så skrækelige lange"

"Men det er fordi det er den og den stil" Nå, så kan jeg ikke kritisere det.

Lærke: Jo, det kan du godt. Men andre synes måske, det er fedt. Der er ingen gyldne regler.

Anna: Og det er netop det svære ved teater. Jeg kan lave en forestilling, hvor jeg er dødkedelig i to timer, og så kan jeg sige "Det er kunst! Det er en stilart. Du har ikke forstået det". Det er der meget af indenfor teatret sammenlignet med andre brancher. Men apropos hvad teatret skal, så synes jeg, at det skal være sandt. Ikke sådan at

forstå, at det har den store sandhed – det skal ikke være prætentigst. Men teatret skal være så nuanceret, at det bliver sandt.

Maj: Når jeg skriver, har jeg den regel, at jeg kun må skrive noget, som jeg selv ville gide se på. Ellers skal jeg droppe det.

Kristian: Der skal være en oprigtighed bag det, og så er det lige gyldigt hvilken stilart, det er. Smag er forskellig, men så længe der ligger et seriøst arbejde bag, der bliver fortalt en rigtig historie, så anerkender jeg det.

FREMTIDSDRØMME

Om et år er de unge dramatikere uddannede, og tankerne om fremtiden fylder meget i deres bevidsthed. Ingen af dem har et sikkert bud på, hvad der vil ske, men de ved alle, hvad de drømmer om.

Hvad er ønskesituationen for jer, når I er færdiguddannede om et år?

Kristian: Jeg kunne godt tænke mig at arbejde tæt sammen med en gruppe skuespillere og en instruktør.

Maj: At arbejde sammen med nogle af de mennesker, som man har mødt i løbet af de her tre år.

Anna: Der er en tendens til at se dramatik som litteratur, som man bare giver videre til en instruktør. Men det kunne jo være dejligt at arbejde sammen med instruktøren.

Lærke: Jeg har ikke lyst til at blive tilknyttet en bestemt teatergruppe, men jeg drømmer om et arbejdskollektiv med andre skrivende mennesker, som man kan sparre med. Et skrivefællesskab. Jeg vil gerne arbejde sammen med mange forskellige instruktører.

Anna: Noget af det, som jeg har lært mest af på skolen, er at planke andres stil. For eksempel hvis der er noget, som ikke fungerer i min tekst, og som jeg ved, Kristian er god til, så efterligner jeg ham. Men det må du ikke sige til ham.

Alle griner.

Anna: Eller jeg efterligner Lærke eller Maj, fordi de kan nogle ting, som jeg ikke kan..

Kristian: Vi kunne jo med fordel holde kontakt efter skolen, fordi vi har en åbenhed overfor hinanden. Man træner også sig selv ved at læse andres tekster.

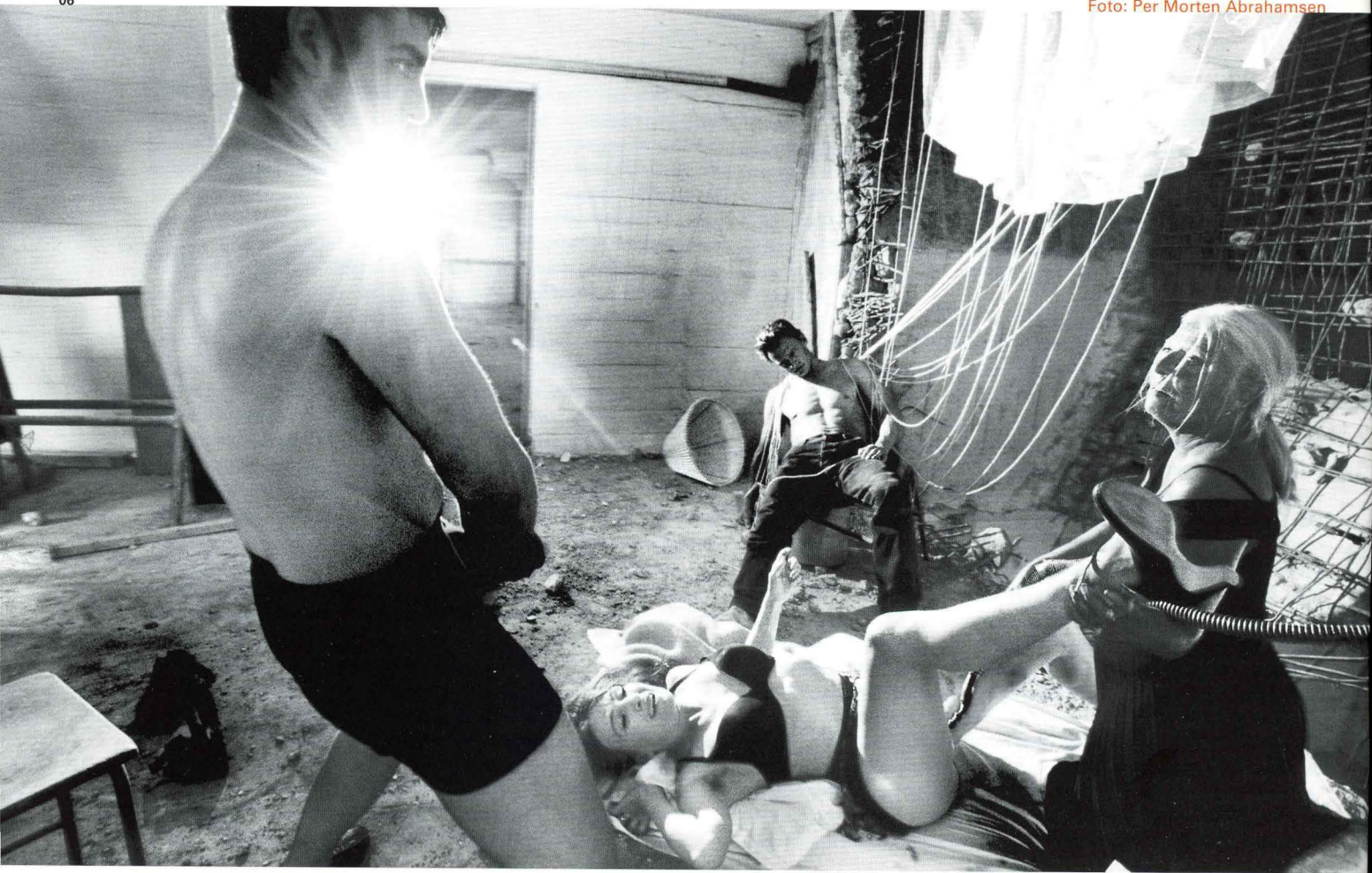
Anna: Jeg håber ikke, at vi kommer til at betragte hinanden som konkurrenter i løbet af det sidste år.

Lærke: Jeg synes netop, at vi skriver så forskelligt, at det ikke føles som en konkurrencesituation.

Kristian: Altså, jeg er lige så bange for, at Lærke skal udkonkurrere mig stilmæssigt, som jeg er bange for, at Coca-Cola skal udkonkurrere asparges. Det er jo helt forskellige verdener.

Hurtigt begynder de en lang diskussion om, hvorvidt han mener grønne eller hvide asparges, Coca-Cola Light eller ø-cola. De har samme associerende form for humor og kan gå fra de største fnis til dyb alvor på et øjeblik. Det er tydeligt, at de kan lære meget af hinanden. Både nu og i fremtiden. Måske er det starten på et dramatikerkollektiv for sociologiske kommentatorer, der sammen udforsker kunsten at tage sit publikum alvorligt.

To af de seks dramatikerelever, Aleksa Okanovic og Joan Rang Christensen, kunne ikke deltage i samtalen.

COLEPEPPER

Af **MAJ RØRBÆK DAMGAARD**

f. 1976, bachelor i Teatervidenskab. Har skrevet og instrueret for amatørteatre, undervist som dramalærer, gået på Herning Højskoles 1-årige Dramalederlinie, samt arbejdet som instruktørassistent på en række københavnske teatre. Har på Dramatikeruddannelsen bl.a. skrevet *Kød & Sten* og *Operation Polly*. Har derudover skrevet *Når Cirkus kommer til Byen* til projekt Døgnfluer på Café-Teatret.

Instruktør ..... EMMET FEIGENBERG
Scenograf ..... NIKOLAJ HEISELBERG TRAP
Lysdesigner ..... ANTONIO RODRIGUES ANDERSEN

Ursala ..... BODIL JØRGENSEN
Günther Picar ..... OLAF JOHANNESSEN
Andy ..... MARTIN HYLANDER BRÜCKER
Dana ..... HELLE HERTZ

Kostumier ..... CAMILLE ESPEN-HANSEN
Forestillingsleder ..... BIRGER JOHANSEN
Lyd ..... KARSTEN WOLSTAD
Sufflør ..... SØREN FISKE CARLSBÆK
Producent ..... JAN BACH

Produceret af ..... DET KONGELIGE TEATER

JÆGERGÅRDSGADE

Af ANNA C. BRO

23 år. Har skrevet og instrueret stykket *Støv*, der blev spillet af den nu hedengangne amatørteatergruppe *Cartouche* og har skrevet stykket *Sheherazade* (udgivet på forlaget Drama), der blev instrueret af Rune David Grue og spillet af teatergruppen Det 5. Kabinet. Har arbejdet med historiefortælling sammen med bassisten Ida Bach Jensen og fortalt historier for både voksne og børn.

Instruktør ..... EMMET FEIGENBERG
Scenograf ..... NIKOLAJ HEISELBERG TRAP
Lysdesigner ..... ANTONIO RODRIGUES ANDERSEN

Lea/nr. 2 ..... HELLE FAGRALID
Lasse/nr. 3 ..... OLAF JOHANNESSEN
Mona/nr. 1 ..... BODIL JØRGENSEN
Mads/nr. 4 ..... ANDERS JUUL
Mads' ven ..... MARTIN HYLANDER BRÜCKER

Kostumier ..... CAMILLE ESPEN-HANSEN
Forestillingsleder ..... BIRGER JOHANSEN
Lyd ..... KARSTEN WOLSTAD
Sufflør ..... SØREN FISKE CARLSBÆK
Producent ..... JAN BACH

Produceret af ..... DET KONGELIGE TEATER

TRÆER ER DER NOK AF

Blev født på et tidspunkt og har siden fungeret og ikke fungeret som blandt andet kontaktlinsepakker, pølsepike, avisbudsassistent, bankbud, ufaglært kontorfunktionær, studine, telefoninterviewer, malerinde, instruktørassistent, barneplejerske, akkordsvejser, gøgler, plejehjemsassistent, bagerjomfru, teatertekniker, co-writer og stud. dram.

Af **JOAN RANG CHRISTENSEN**

Instruktør ..... PER SMEDEGAARD
 Scenograf ..... NIKOLAJ HEISELBERG TRAP
 Lysdesigner ..... ANTONIO RODRIGUES ANDERSEN

Esben ..... MARTIN RINGSMOSE
 Mian ..... MARIE LOUISE WILLE
 Steen ..... TROELS MALLING THAARUP
 Helene ..... CAMILLA GJELSTRUP

Forestillingsleder ..... PIA OBEL DEMARCHE
 Lyd ..... JANUS JENSEN
 Lys ..... ULRIK GAD

Produceret af ..... AALBORG TEATER

STILLEBEN

Af KRISTIAN T. ERHARDSSON

> > > > >

Er rundt regnet 22 år. Er vokset op i nærheden af/i Jomfru Ane Gade. Har en studenterhue hjemme i skabet. Har aldrig gået til fodbold. Har de seneste syv år befundet sig på, bagved, foran, over og under adskillige amatørscener i Aalborg. Har prøvet kræfter med musicals, Shakespeare, performance og farcer. Har fået stykket "Bag den anden port" udgivet på forlaget Drama. Vinterbader frivilligt.

Instruktør ..... PER SMEDEGAARD
Scenograf ..... NIKOLAJ HEISELBERG TRAP
Lysdesigner ..... ANTONIO RODRIGUES ANDERSEN

Ellen ..... BODIL LASSEN
Freja ..... LINE JØNSSON
Johan ..... THOMAS BANG

Forestillingsleder ..... PIA OBEL DEMARCHE
Lyd ..... JANUS JENSEN
Lys ..... ULRİK GAD

Produceret af ..... AALBORG TEATER

LIMBO

Af LÆRKE SANDERHOFF

> > > > > > >

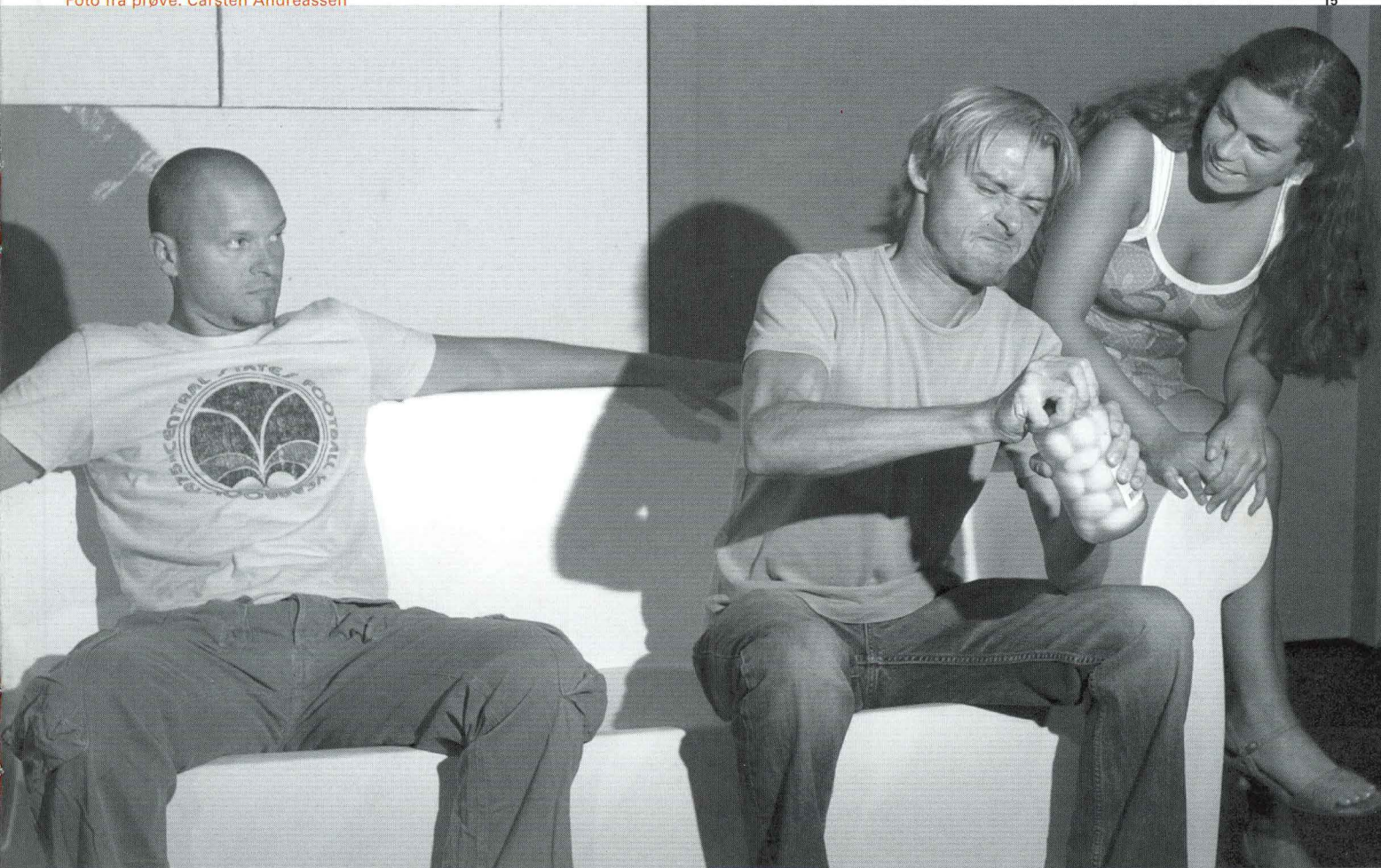
Født for 27 år siden, af forældre, som snart gik hver til sit. Har boet 25 forskellige steder og elsker havet. Overlevede folkeskolen, levede i teatret og stiftede i 1999 en teatergruppe i Århus. Har stået på scenen i flere sammenhænge, læst dramaturgi på Århus Universitet og sidder nu lykkelig og glad bag den bærbare. Har på Dramatikeruddannelsen bl.a. skrevet stykkerne "Smukke" og "Efter skriget".

Instruktør ..... JENS AUGUST WILLE/KASPER WILTON
Scenograf ..... NIKOLAJ HEISELBERG TRAP
Lysdesigner ..... ANTONIO RODRIGUES ANDERSEN

Bea ..... SANNE SAERENS TAASTI
Jens ..... MIKKEL BAY MORTENSEN
John ..... CLAUD RIIS ØSTERGAARD

Forestillingsleder ..... ANDERS AALYKKE
Lyd ..... RUDI SENF
Sufflør ..... BIBI PEDERSEN
Lys ..... ALLAN SAYSETTE

Produceret af ..... ODENSE TEATER

DRAMATIKERUDDANNELSEN

FEJRER 10 ÅRS JUBILÆUM

Det er en stor glæde for uddannelsen, at dramatikerlevernes midtvejsstykker denne gang kan præsenteres på alle tre landsdelsscener og Det Kgl. Teater. Formålet med Midtvejsprojektet er, at dramatikerne i det mindste én gang i løbet af deres uddannelse skal se deres eget værk blive realiseret under fuldt professionelle omstændigheder. De første to hold fik midtvejsstykker opført på Aarhus Teater. Men denne gang er Aalborg Teater, Odense Teater og Det Kongelige Teater gået ind i produktionen af de seks dramatikeres enaktere. Det giver dramatikerleverne en bredere erfaring og uddannelsen den store berøringsflade, som er så væsentlig for dens fortsatte udvikling.

Takket være sponsorer (Nordea Danmark Fonden og Dansk Skuespillerforbunds Blankbåndsmidler) og teatrenes store velvilje er der yderligere skabt mulighed for, at alle seks projekter bliver præsenteret på alle tre teatre en uge hvert sted. Efter tre ugers spilletid flyttes alle seks forestillinger til Aarhus og præsenteres også her, således at vi her kan fejre uddannelsens 10 års jubilæum

Da Forsøgsuddannelsen for dramatikere i 1993 slog dørene op for det første hold elever, var Aarhus Teater blevet valgt som vært. Uddannelsen deler hus med Skuespillerskolen, men har sine egne lokaler på øverste etage. Det er en treårig uddannelse, hvis daglige undervisning finansieres af Kulturministeriet. I april 2001 blev den godkendt som permanent uddannelse af Kulturministeriet.

Oprettelsen af uddannelsen skete ud fra et kulturpolitisk ønske om at støtte dansk dramatik og en stigende bevidsthed om, at dramatikeren har et helt naturligt behov for at lære alle sider af teaterapparatet at kende. Det er jo en gammel sandhed, at et skuespil er et partitur, der først folder sig ud som værk, i det øjeblik teksten bliver opført. For en dramatiker er ikke alene sproget men også skuespilleren, instruktøren og scenografen de "instrumenter", deres værker skal udfolde sig igennem.

JANICKE BRANTH REKTOR

Uddannelsen er et "konservatorium" for de forfattere, der gerne vil skrive til teater. Indtil 1993 har dramatikere her i landet kun haft få og spredte muligheder for at lære teatret at kende indefra. Bortset fra Aarhus Teaters husdramatikerordning - der af en eller anden grund er forblevet ret enestående - har der ikke rigtigt været andre steder, man som vordende dramatiker kunne modtage vejledning - medmindre man var så heldig at få et stykke antaget på et teater. Og det har næsten gjort det nødvendigt at have et navn som prosaist eller lyriker for at komme i betragtning. Kun Radioteatret har reelt haft mulighed for at sluse nye talenter ind.

Undervisningen udnytter selvfølgelig det tætte forhold til teatret: **Teaterpraktik:** Dramatikernes tekster bliver afprøvet i workshops eller forestilling med skuespillere og instruktører på Aarhus Teater og de andre landsdelsscener eller på Statens Teaterskole i København. Derudover får de undervisning i skuespillertræning og i instruktørens og scenografens arbejdsmetoder.

Skriveværksted: Dramatikerne skriver to mindre skuespil på det første år - et midtvejsprojekt på det andet år - foruden øvelser i Radio- og Tv-dramatik i samarbejde med Danmarks Radio. På uddannelsens tredje år skrives et helaftensskuespil og et treatment til en film.

Teori: Der undervises på alle tre år i teaterhistorie, dramaturgi og der læses et stort antal dramatiske forfatterskaber.

Undervejs har dramatikerne haft mulighed for at vælge en vejleder, så derfor en varm tak til **Jesper Bergman, Simon Boberg, Jokum Rohde, Ulla Ryum, Steen Sidenius, Janek Szatkowski og Kim Fupz Aakeson** for deres indsat som sparringspartnere i skriveprocessen - og til **Emmet Feigenberg, Per Smedegaard og Jens August Wille** for inspiration og instruktion.

UDDANNELSE FOR DRAMATIKERE

Dramatikeruddannelsen starter et nyt treårigt forløb i august 2004. Uddannelsen finansieres af Kulturministeriet. Den er omfattet af SU-reglerne.

Beskrivelse af uddannelsen og af de oplysninger ansøgningen skal indeholde, fås ved henvendelse til Dramatikeruddannelsen, tlf. 8933 2378 eller E-mail: drama@aarhusteater.dk

Tilmeldingsfrist: mandag den 2. februar 2004.

Ansøgning om optagelse stiles til:
Dramatikeruddannelsen
v/Aarhus Teater
Skolegade 9
8000 Århus C
www.dramatikeruddannelsen.dk

En særlig tak til Dansk Skuespillerforbund – **Blankbåndsmidlerne** og **Nordea Danmark Fonden** for støtte til turnéen